

Голас Радзімы

ВЫДААННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

№ 23 (1081) Чэрвень 1989 г.

Год выдання 14-ы

Цана 2 кап.

Другі універсітэт Беларусі

У Гомелі створаны другі ў рэспубліцы дзяржаўны ўніверсітэт. Нядаўна адбылося ўрачыстае адкрыццё гэтай буйной навучальнай установы. Карэспандэнт «Голасу Радзімы» пабываў у Міністэрстве вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай

адукацыі БССР і папрасіў адказаць на пытанні: чым выклікана неабходнасць стварэння ў Беларусі другога ўніверсітэта, чаму менавіта ў Гомелі, якіх спецыялістаў ён будзе рыхтаваць, якім ён будзе, другі беларускі ўніверсітэт?

Хуткае развіццё навукі, тэхнікі, грамадства, новыя адкрыцці патрабуюць высокакваліфікаваных спецыялістаў. Універсітэт дае найбольш глыбокія веды па ўсіх асноўных, рашаючых галінах навукі, дае тэарэтычную падрыхтоўку ў спалучэнні з вузкай спецыялізацыяй. Спецыялісты з універсітэцкай адукацыяй працуюць не толькі ў сярэдніх школах, вышэйшых навучальных установах, навукова-даследчых інстытутах, яны патрэбны на канкрэтнай вытворчасці, у прамысловасці і сельскай гаспадарцы. У наш час вельмі важнай з'яўляюцца навуковыя даследаванні на стыку розных навук (біяфізіка, біяхімія, радыяэлектроніка, геохімія), і ўніверсітэты даюць неабходныя магчымасці для падрыхтоўкі кадраў высокай кваліфікацыі і шырокага кругагляду, здольныя весці самай складанай даследаванні. Нарэшце, тэарэтычныя асновы ўсіх новых відаў навукі нараджаюцца ва ўніверсітэце.

Вось усімі гэтымі прычынамі і была выклікана неабходнасць стварэння ў Беларусі другога ўніверсітэта. Гомель таксама не выпадкова стаў месцам яго нараджэння. Ён з'яўляецца гістарычным цэнтрам Беларускага Палесся (у мінулым, бадай, самага адсталлага і беднага краю), які за гады Савецкай улады стаў другім па велічыні культурным і прамысловым горадам рэспублікі. Тут добра развітая машынабудавальная і хімічная прамысловасць. А ў апошнія гады, пасля адкрыцця ў гэтых мясцінах нафты, сланцаў, каменнага вугалю, ствараецца нафтаперапрацоўчая прамысловасць. У горадзе ёсць два інстытуты, навуковыя ўстановы акадэмічнага тыпу. Нарэшце, Гомель — важны чыгуначны вузел. Ён мае добрыя транспартныя зносіны з буйнейшымі гарадамі Беларусі і іншых рэспублік.

Ва ўніверсітэце будзе сем факультэтаў: гісторыка-філалагічны, механіка-матэматычны, фізічны, біялага-глебавы, геалагічны, эканамічны, фізічнага выхавання. У будучым навуковым годзе будзе прынята 050 чалавек — 750 на дзённае і 300 на завочнае аддзяленні — па спецыяльнасцях руская і беларуская мова і літаратура, гісторыя, матэматыка, фізіка, біялогія, гідрагеаграфія, інжынерная геалогія, каноміка працы, арганізацыя механізаванай апрацоўкі, эканамічнай інфармацыі, фізічнае выхаванне. У бліжэйшыя гады спецыялісты будзе рыхтавацца з улікам патрэб навукі і прамысловасці.

Узровень падрыхтоўкі спе-

цыялістаў ва ўніверсітэце, яго навуковы патэнцыял вызначаюцца кадрамі прафесарска-выкладчыцкага саставу. Яшчэ не аб'яўлен конкурс на замяшчэнне вакантных пасадаў, а ў адрас універсітэта прыйшло ўжо мноства заяў з Мінска, Масквы, Ленінграда, Кіева ад людзей, якія маюць вучоўны ступені і званні. Працягваюць работу выкладчыкі Гомельскага педагагічнага інстытута, на базе якога створаны ўніверсітэт, запрашаюцца для выкладання розных дысцыплін выхаванцы БДУ імя Леніна і многіх іншых вышэйшых навучальных устаноў краіны. Сваю дапамогу малодшай установе абяцалі Герой Сацыялістычнай Працы лаўрэат Ленінскай прэміі акадэмік Акадэміі навук СССР прафесар В. Каргін, гамялячынскі віцэ-прэзідэнт АН БССР акадэмік Н. Несцярковіч, рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта акадэмік АН БССР А. Сеўчанка і многія іншыя. Рэктарам ГДУ прызначаны член-карэспандэнт АН БССР В. Белы.

Універсітэцкага гарадка няма яшчэ нават на ватмане, але аб ім ужо думваюць, над стварэннем праекта працуюць архітэктары, інжынеры. Для яго будаўніцтва ў цэнтры горада адведзена плошча ў 80 гектараў. У ім будзе тры зоны: вучэбная, жылая і спартыўная. Да 1975 года плануецца пабудаваць галоўны вучэбны корпус, у якім мяркуецца размясціць адміністрацыйна-кіраўнічы апарат і фізічны факультэт з вучэбнымі і навукова-даследчымі лабараторыямі. Пры ўніверсітэце размясціцца вылічальны цэнтр, бібліятэка, біястанцыя, батанічны сад, музей прыроды Палесся; стаць пытанне аб стварэнні праблемных лабараторый і навукова-даследчых інстытутаў. Ужо выдзелены сродкі на набыццё мэблі, навуковага абсталявання.

Для жылля будучы пабудаваны чатыры вышынныя будынкі інтэрнатаў. Усе яны злучацца галерэяй, дзе размясціцца сталовая, паліклініка, бытавыя службы. Пакоі ў інтэрнатах будучы гасцінічнага тыпу, кожны плошчай 18 квадратных метраў, з ваннай і туалетам.

У 1970 годзе пачнецца будаўніцтва спартыўнага корпуса з дзвюма заламі і плавальным басейнам. Студэнты будучы атрымліваць стыпендыю ад 35 да 56 рублёў.

Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт пачаў работу. Першыя студэнты ўжо са студзеня займаюцца па ўніверсітэцкіх праграмах. Адкрыццё гэтай навучальнай установы стала вялікай падзеяй у жыцці рэспублікі.

Гомель. Прывакзальная плошча.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Студэнтка II курса фізічнага факультэта ГДУ Ларыса ЦЯРЭШКА ў аптычнай лабараторыі.

Фота Ч. МЕЗІНА.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Передовая статья сегодняшнего номера «ДРУГІ УНІВЕРСІ-ТЭТ БЕЛАРУСІ» посвящена недавно открытому Гомельскому государственному университету. Необходимость создания второго в республике университета была продиктована все возрастающей потребностью в специалистах с университетским образованием в различных областях науки, промыш-

ленности и сельского хозяйства. В будущем учебном году на семь его факультетов будет принято 1 050 человек. Сейчас из числа опытных педагогов подбирается профессорско-преподавательский состав. Свою помощь учебному заведению обещали Герой Социалистического Труда лауреат Ленинской премии академик АН СССР профессор В. Каргин, вице-президент Академии наук БССР академик Н. Нестерович и другие видные ученые.

На 3 стр. номера напечатана статья «БУДЗЬЦЕ ШЧАСЛІВЫЯ, АЛЬБЕРТ І НАДЗЕЯ!», в которой рассказывается о судьбе нашей землячки Надежды Зносенко. До войны она жила в деревне Рыжковичи на Могилевщине. После нападения фашистской Германии на нашу страну Надежда, как и тысячи других молодых людей, была угнана в рабство. Всякое пришлось пережить в неволе: изнурительный труд на заводе, издевательство бауэров, голод и так уж случилось,

что познакомилась она с военнопленным из Италии, крестьянским парнем Альбертом Лалини. Молодые люди поженились и после войны уехали к родителям Альберта. Но не нашли они счастья в Италии. Работы не было, и семья еле-еле сводила концы с концами. Тогда и решили поехать на Родину Надежды. Вот уже одиннадцать лет живут супруги Лалини в Белоруссии в городе Шклове. Старшие дети выучились, получили хорошие специальности и живут самостоятельно. Младший сын учится в школе. «Я не жалею, что приехал в Белоруссию, — говорит Альберт Лалини. — Она стала для меня второй родиной».

В Белорусском ордена Трудового Красного Знамени политехническом институте одной дружной семьей живут белорусы и кубинцы, русские и вьетнамцы, украинцы и парни из Африки. Молодые люди из разных стран мира с разными политическими убеждениями и

вероисповеданиями стремятся не только получить советский диплом инженера. Всех их объединяет искреннее стремление понять и осмыслить ленинские идеи, глубже изучить работы Ильича, высказать свое отношение к той или иной проблеме («ВЕЧНА ЖЫВОЕ», 6 стр.).

В редакцию пришло письмо от нашего земляка из Мюнхена Платона Липского. Его мы печатаем на 7 стр. под заглавием «ЯШЧЭ АДНА ПРАДАЖНАЯ ДУША». Автор едко высмеивает продажных писак, подвизающихся в националистических антисоветских изданиях и радиостанциях «Свобода». Один из них — Моисей Седнев. Оказавшись за рубежом, он имел время подумать и выйти из националистического болота, но Седнев погряз в нем и через радиостанцию «Свобода» клеветает на свою Родину.

В середине прошлого года в Пермском медицинском институте состоялась защита кандидатской диссертации. Автор ее — хирург из города Кургана

Гавриил Илизаров. Тама диссертации: «Лечение переломов и поврежденных крупных суставов костей с применением специализованного аппарата». Ученый совет института единодушно решил: работа врача заслуживает того, чтобы ему присвоить звание доктора медицинских наук. Доктор Илизаров отошел от традиционного метода лечения переломов с помощью гипса. Вместо него применяются две пары спиц, две металлические окружности и несколько штырей, закрепленных винтами, которые гораздо лучше, чем гипс, укрепляют сращиваемые кости. Одним из пациентов Илизарова был рекордсмен мира Валерий Брумель, который несколько лет тому назад получил травму ноги. Недавно, благодаря усилиям курганского врача, Валерий начал регулярные тренировки и уже сумел преодолеть планку на высоте 2 метров («АПАРАТ ДОКТАРА ІЛІ-ЗАРАВА», 8 стр.).

● НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ ●

БУДЗЬЦЕ ШЧАСЛІВЫЯ, АЛЬБЕРТ І НАДЗЕЯ!

Вы ведаеце, якія прыгожыя мясціны на Магілёўшчыне? Асабліва пад Шкловам? Горад стаіць высока на гары, акаймаваны з трох бакоў лясамі і бяскрайнімі палямі. А ля самага падножжа шырокай стужкай уецца паўнаводны Днепр.

З далёкага дзяцінства любіць гэту магутную раку Надзея Іванаўна Зносенка. Не радуецца ёй і цяпер. Толькі цяжкія ўспаміны час ад часу азмрочваюць гэтую радасць.

Да вайны жыла юная Надзейка непадалёк ад Шклова, на такім жа востраве Дняпра, у вёсцы Рыжковічы. Калі напалі на нашу краіну фашысты, ёй ішоў толькі шаснаццаты год. Акупанты гналі ў рабства моладзь. Не мінула і Надзею тая няшчасная доля.

Шмат вёснаў праляцела, шмат вады ўцякло з Дняпра. Вось ужо адзінаццаць гадоў, як Надзея Іванаўна зноў у родных мясцінах, зноў на Радзіме. У яе сям'я, дзеці, добры муж, любімая праца, дастатак у хаце.

Але Надзея Іванаўна часта ўспамінае... Успамінае ваенны завод у Германіі і ўсе жахі, звязаныя з ім: цесны барак, лупайкі на снеданне, лупайкі на вачэр, а на абед і таго не было. На завод прывозілі вагон ануч, а яны з гэтых ануч выбіралі большыя і ўхувалі ногі.

А аднойчы... Гэта было сцюдзёнай лютаўскай раніцай. Дзяўчат вывелі на пляч, выстраілі. І пачаўся гаротны парад. Да кожнай падыходзіла немка, прымушала прабегчы, адкрыць рот, мацала мускулы. Сьпаліся пытанні: «Кароў умееш даць?», «Касіць умееш?»

— Мне было тады 15 год, — гаворыць Надзея Іванаўна. — Як доць кароў, я бачыла, васьць даць не ўмела. Але бачыла, што нас адбі-

раюць для працы ў вёску. Усё, гавару, умею, абы толькі выйсці з завода.

З агню ды ў полымя трапіла дзяўчына. Усяго хапіла ў баўэршы: і слёз, і крыўды, і голаду, і холаду. І так ужо здарылася, што пазнаёмілася там з ваеннапалонным з Італіі, сялянскім хлопцам Альбертам Лаліні, сялянскім хлопцам Альбертам Лаліні. Разам лягчы было бяду перажываць. А тут і вайне канец. Цягнула на Радзіму, у родную Беларусь. Але Альберт не адразу змог туды паехаць. Перабраўся да яго бацькоў, у вёску пад горадам Балонья...

Гэтыя ўспаміны таксама не з лёгкіх. Прыехалі ў вялікую сям'ю. Зямлі не было, працы не было. Пачалі хадзіць, прасіць, каб хто ўзяў на работу. Дзень у аднаго, дзень у другога. Потым Альбертаў бацька купіў зямлі. Але яе было таксама мала.

Надзея Іванаўна ўздыхае:

— Увесь час я думала пра Радзіму. Бывала, як уздумаю пра Рыжковічы, пра Шклоў, душа разрываецца.

Альберт шмат чуў ад жонкі расказаў пра Савецкі Саюз, пра Беларусь. І ўжо ў думках бачыў Днепр і бярозы над вадою. Выраснуў ехаць. Пачаліся зборы. Вось ужо і дакументы аформлены, і рэчы сабраны.

— Прыехалі мы ў Брэст, — гаворыць Надзея Іванаўна, — адразу ж людзі да вагона падбеглі, паціскаюць рукі: віншуюць з вяртаннем.

Спачатку накіраваліся ў Надзін, Альберта як быя сэрцу Рыжковічы, а Надзею прамясловасці запрашвалі на работу ў Шклоў.

— Мне вельмі спадабаліся Шклоў, парк,

лясы вакол яго. У Італіі няма такіх прыгожых лясоў, — гаворыць Лаліні.

Надзея і Альберт працуюць на папяровай фабрыцы «Спартак». У іх добрая кватэра з усімі выгодамі, надрунны заробтак. Старэйшая дачка Анжэла скончыла сярэднюю школу, потым педагагічнае вучылішча. Цяпер працуе настаўніцай у Шклове, у яе ўжо свае сям'я. Валодзя сёлета заканчвае медыцынскі інстытут у Віцебску. А маленькая Ірынка, што нарадзілася ўжо ў Беларусі, перайшла ў чацвёрты клас.

— Мы на-сапраўднаму шчаслівыя на Радзіме, — гаворыць Надзея Іванаўна. — Тут я сплю моцным сном, бо ведаю, што раніцай устану і зноў у мяне будзе і праца і заробтак.

Альберт Анджэлавіч, нестары яшчэ чалавек з рана пасівеўшымі скронямі, уважліва слушаў расказ жонкі і ў знак згоды ківаў галавой. Раптам ён спыніў яе:

— Праўда, усё праўда. Я ўвесь час тут здзіўляюся. Здзіўляюся таму, што робіцца навокал мяне. Хутка пасля прыезду з Італіі захварэў. Неадкладна зрабілі аперацыю. Я ўсё баяўся: вельмі шмат прыдзецца плаціць урачам. А ўсё ж сям'я, пяць чалавек. Як будзем жыць? А мне не толькі не прышлося плаціць за тое, што мяне лячылі, а яшчэ мне заплацілі за два месяцы хваробы па бальнічным лісце. А потым паслалі на курорт, нават грошай на дарогу далі. Я некалькі разоў ездзіў на курорт і зараз знаходжуся пад назіраннем урачоў, хаця лічу сябе зусім здаровым. А дзеці мае? Ці ж змог бы я адукацыю ім там даць? У мяне ў Італіі засталіся чатыры браты і чатыры сёстры. У іх пачаўся вунага па двох гадоў тучою платная. А тут мой сын стыпендыю атрымлівае, ён забяспечан інтэрнатам, кнігамі... Я не шкадую, што прыехаў у Беларусь. Яна стала мне другой Радзімай.

З. ГРЫВКО.

САЛДАЦКАЯ МАЦІ

Каля бальшака, адразу за павароткай у вёску Падлессе, што ў Слуцкім раёне, узвышаецца помнік воінам-землякам, якія загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Побач растуць маладыя дрэўцы, пасаджаныя хлебарабамі калгаса імя Энгельса. Часта сюды кроць павольнай хадю жанчына. Нарве ля хаты кветак і нясе да помніка.

Доўга-доўга стаіць яна, схіліўшы галаву. Гэта самае заповітнае, самае свяшчэннае месца для Соф'і Ціханаўны Яцэвіч. На каменнай пліце залатымі літарамі напісаны імёны чатырох яе сыноў...

Соф'я Ціханаўна рана аўдавала. Калі памёр муж, на руках засталіся пяць хлопчукоў. Змалку прывучыла сыноў да працы. Раслі яны кляпатлівымі, дапамагалі маці.

Хутка старэйшага сына Сярожу ўсёй вёскай праводзілі ў Чырвоную Армію. Камандаванне прысылала маці падзякі за добрае выхаван-

не сына. Радасныя пісьмы прыходзілі і ад Сярожы. Ён пісаў, што пад восень скончыць службу і прыедзе ў роднае Падлессе. Цяплела на дунае Падлессе. Цяплела на дунае Падлессе. Толькі не збылося ў маці. Толькі не збылося ўсё гэта. Разам з таварышамі Сяргеем даваўся змаганьне з ворагам на франтах Вялікай Айчыннай вайны. У адным з баёў пад Ленінградом ён загінуў смерцю героя.

...Бясконцымі здаваліся чорныя дні акупацыі. Сыны Соф'і Ціханаўны наладзілі сувязь з партызанамі. Ноччу Міша вазіў лясным салдатам зброю. Маці праводзіла яго доўгім позіркам, стоячы каля варот. Сэрца жанчыны моцна балела: хоць бы не заўважыла благое вока.

Аднойчы закалаціліся дзверы ў сенцах. У хату Соф'і Яцэвіч уварваліся немцы і паліцаі.

— Дзе сыны? — спытаў адзін са зраднакаў. — Каб заўтра з'явіліся ў паліцыю.

Як на тую бяду, парог пераступіў сын Іван. Яго забралі і адправілі ў Германію.

Ужо з першых дзён Іван Яцэвіч пачаў абдумваць планы ўцёкаў. І гэта яму ўдалося. Трапіў да украінскіх партызан. Не раз выконваў ён адказныя даручэнні. Падрываў эшалоны, хадзіў у разведку. У адным з гарачых баёў фашысцкая куля абарвала маладое жыццё.

Пасля вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў пайшлі дабіваць ворага сыны Аляксандр і Міхаіл. Сержант Міхаіл Яцэвіч з баямі дайшоў да Усходняй Прусіі. Загінуў у адной з атак. Не вярнуўся з вайны і малодшы сын Аляксандр. У васемнаццаць гадоў аддаў ён сваё жыццё за любімую Радзіму.

...Вясной на дрэўцах каля помніка-памяткі зелянее маладое лісце. Сярод дрэўцаў — стройная вішанька. Яе пасадзіла Соф'я Ціханаўна Яцэвіч у памяць аб загінуўшых сынах.

М. СЯРУК.

Трактары з маркай «Беларусь» добра вядомы ва ўсім свеце. А на ватманскіх лістах канструктараў нараджаюцца яшчэ больш магутныя, яшчэ больш сучасныя машыны. НА ЗДЫМКУ вы бачыце галоўнага канструктара МТЗ Пятра БАЙКОВА (другі справа) з канструктарамі Антанінай ЧЫСЦЯКОВАЙ, Віктарам КЛАДАВЫМ, Іванам КСЯНЕВІЧАМ, Уладзімірам ЛЕУКІНЫМ за абмеркаваннем новай мадэлі.

ГЕРОЮ ПОДЗВІГУ Ў МІРНЫМ НЕБЕ

У калгасе імя Кутузава Гарадоцкага раёна адкрыт помнік земляку — былому бортмеханіку пасажырскага самалёта ЛІ-2 Цімафею Рамашкіну.

1954 год. Цімафей Рамашкін працуе ў Талінскім аэрапорце. Разам са сваімі таварышамі ён ляціць у чарговы рэйс. Камандзір самалёта І. Гаранін вядзе машыну на Ленінград. Бортмеханік рашыў прайсціся па самалёце. Але не паспеў ён дайсці да канца салона, як пачуў ззаду шум. Азірнуўся... І застыў на месцы: двое пасажыраў — мужчына і жанчына з псталетамамі ў руках рваліся ў кабінку пілота.

Не трацячы часу, Рамашкін кінуўся на бандытаў. Раздаліся некалькі выстралаў. Аблівваючыся крывёю, бортмеханік упаў. Але бандыты былі абязброены астатнімі членамі экіпажа. Чатыры агнястрэльныя раны аказаліся смяротнымі. Ноччу Цімафей Рамашкін памёр.

За бяспрыкладны подзвіг Цімафей Цярэнцьевіч Рамашкін быў пасмяротна ўдастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза, а яго таварышы ўзнагароджаны ордэнамі Чырвонага Сцяга.

На радзіме Уладзіміра Ільіча

На радзіме Уладзіміра Ільіча Леніна — у горадзе Ульянаўску прайшлі Дні беларускай культуры, прысвечаныя 100-годдзю з дня нараджэння правадыра. Дэлегацыю БССР узначальваў намеснік старшыні Савета Міністраў БССР Г. Кісялёў. У яе складзе былі першы сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР Я. Скурко (Максім Танк), міністр культуры БССР М. Мінковіч, дырэктар Інстытута філасофіі і права Акадэміі навук БССР доктар філасофскіх навук К. Буслаў, праслаўленая беларуская партызанка-падпольшчыца Герой Савецкага Саюза М. Осіпава, слесар-лякальшчык Мінскага трактарнага заводу Герой Сацыялістычнай Працы Е. Клімчанка.

На радзіму Ільіча прыехала таксама вялікая група работнікаў мастацтва: Дзяржаўны народны аркестр БССР, Народны хор Беларускай ССР, салісты Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР, артысты філармоніі, беларускія кампазітары, пісьменнікі, кінематаграфісты.

У час правядзення Дзён культуры ў абласным мастацкім музеі была адкрыта выстаўка беларускіх мастакоў.

Сем дзён гучалі над Волгай беларускія песні. Ульянаўцы падарылі беларусам макет Дома-музея Леніна, а беларусы падарылі ульянаўцам вялікі дыван з партрэтаў Ул. І. Леніна, зроблены віцебскімі майстрамі, і макет Дома-музея, дзе праходзіў 1 з'езд РСДРП.

НА ЗДЫМКАХ: беларускі паэт М. ТАНК, былая партызанка М. ОСІПАВА і слесар-лякальшчык МТЗ Е. КЛІМЧАНКА сярод ульянаўскіх піянераў; ля Дома-музея Ул. І. Леніна.

М. РУБІНШТЭЙН.

ЗАЧЕМ СОВЕРШАТЬ РОКОВЫЕ ОШИБКИ?

ОН СИДИТ напротив меня за столом в кабинете, который нам «уступили» на часок для беседы, и рассказывает про свою жизнь. За окном виден его грузовик, примостившийся в веренице других машин, стоящих у подъезда «Главполесводстроя». Через час Александр в рейс. Сегодня он почти именинник.

— Первый раз взялся за баранку. После почти трехлетнего перерыва.

— Как с работой? Препятствий никаких не было?

— Наоборот. Двадцатого февраля я вернулся в Пинск, а тринадцатого марта уже вышел на работу. Хотел на прежнее место, в автобазу, но шоферы там пока не требовались. А менять специальность я не хотел. Тогда посоветовали обратиться вот сюда, в управление по осущению Полесья. С месяц работал механиком, потом дали машину. Принял ее, осмотрел, обкатал. И вот...

Снова Александр — водитель. С сегодняшнего рейса у него, можно сказать, начинается новый отрезок жизненного пути. По его словам, это уже навсегда. Хватит искать ветра в поле, а удачи за тридевять земель.

назад умер. Вот на днях получил сообщение... Осталась мать. До пенсии ей еще несколько лет. Пока работает. Брат и сестра обосновались навсегда в Аргентине.

Александра же тянуло на Родину. Он вспоминал друзей детства, свою деревню, спокойную речку Лянь, в которой ловил ершей и нырял вместе с соседскими ребятами. И он решил. В пятьдесят шестом, когда Аргентину, Бразилию, Уругвай и другие страны захватила волна репатриации, когда белорусы потянулись к родным очагам, кто на свою Пинщину, кто на Гродненщину, Александр Бычкайло вернулся в Белоруссию. Захотел вернуться в Пинск. Ему помогли. Решили ехать водителем. Его приняли в школу шоферов. Получил специальность. Здесь была у него работа и дом. Были друзья и семья. Но через десять лет Александр бросил все и снова уехал в Аргентину. Почему? С какой стати? Ответ звучит не совсем убедительно, хотя и не верит Александр вроде бы нет оснований.

— Отца хотел повидать. Да и всех остальных.

— Но для этого разве необходимо было оформлять документы на постоянное местожительство в Аргентине?

— По-инному у меня не вышло...

В феврале 1969-го Александр распрощался с родителями, с друзьями, с другими родственниками и снова приехал в Пинск. И снова ему дали работу, разрешили поселиться в том же доме, не попрекнули ничем.

— Скажите, Александр, что вас заставило снова вернуться в Белоруссию?

— Тянет меня в родные места и все тут! Не мог привыкнуть к той жизни, особенно после того, как пожил здесь.

— Работу плохую дали?

— Хотя бы плохую! Вообще никакой. Полгода обивал пороги различных компаний, так ничего и не нашел. Хорошо, что у меня там

родные, они поддержали. А если бы никого? В конце концов устроился у наших. Белорусы они, сами дружанские. Держат свою мастерскую. Платили там, конечно, меньше, но все-таки это была работа. И хлеб. Я ремонтировал машины.

— Однако у вас же специальность...

— А кому нужна моя специальность в Аргентине? Шоферы не требуются, тем более из Советского Союза.

Приехал Александр Бычкайло в Аргентину и увидел совсем не ту картину, которую представлял. За десять лет жизнь круто повернулась, и не в лучшую сторону, а в худшую. Было время, когда в Аргентине и зарабатывали много, и жили уже сносно. Но те времена давно прошли.

— В пятьдесят шестом и раньше я получал в месяц столько, сколько сейчас в день. Да что толку! Деньги совсем обесценены, а продукты, жилье, транспорт дорожают. К примеру, я получал 1 500 песо в день. Но что за них купишь? Раз поешь, очень скромно — выложи 400 песо, проехать автобусом на работу — вынь из кармана еще сто песо. Самый дешевый билет в кино стоит 250 песо! Нет, не то сейчас в Аргентине, что было раньше. Не то.

Смуглый, с обветренным лицом и крепкими руками, Александр цепок и смекалист в работе. За это и ценили его в прежнем коллективе. Его считали уже своим, как вдруг прослышали: уезжает обратно за границу. Товарищи недоумевали:

— Как же так, Александр? Ведь ты говорил, что не можешь жить без Родины!

Только там, хлебнув изрядно горя, он понял, что совершил ошибку, и очень серьезно. Он стал снова проситься в Белоруссию.

— В Аргентине я боялся двух вещей: что не выдержу напряжения в работе и что завтра придется все начать сначала. А попробуйте найти место на заводе даже в

моем возрасте: как только перевалило за тридцать пять, на работу принимать не хотят. Молодых хватает. Здесь я чувствую себя свободно, работаю не за страх, а за совесть. Будущее меня не беспокоит. Вообще, здесь совсем иной темп жизни. И человек чувствует себя действительно человеком. Были бы руки, а работа всегда найдется.

В КАНАДЕ мне не раз приходилось слышать от земляков вопрос: — Скажите, почему эти люди уехали обратно?

В самом деле, как понять, почему некоторые реэмигранты, особенно из Аргентины, предпочли снова вернуться в чужую страну и доживать там свой век? Ведь на Родине их встретили приветливо, отнеслись к ним внимательно. Большинство реэмигрантов приехало в Белоруссию в середине пятидесятых годов. Нам жилось тогда еще очень нелегко — всего каких-нибудь десять лет прошло после такой страшной и разрушительной войны. Еще ютились в бараках и землянках военного времени семьи бывших партизан и воинов, а возвращавшимся из-за рубежа соотечественникам предоставлялись квартиры. Вначале, конечно, не роскошные, потому что такие еще только строились, а потом и совсем хорошие, с удобствами. Работу никто не искал. Наоборот, работу предлагали любую. Ни в чем не ущемляли. А если уже говорить откровенно, ставили на более высокооплачиваемую работу. Люди наши, испытавшие немало трудностей и горя, люди, щедрые душой и сердцем, в таких случаях говорили: «Пусть им будет лучше. Намыкались по заграницам. Ведь не от хорошей жизни скитались по белу свету».

Между прочим, кое-кто добротой душевной советских людей стал, мягко выражаясь, злоупотреблять. Действовал по принципу: выжать по

«ЛУЧШИЕ ГОДЫ ПРОШЛИ В БЕЛОРУССИИ»

Это было в столице Швеции. Теплоход «Мария Ульянова» доставил на чемпионат мира по хоккею с шайбой советских специалистов спорта и туристов и, бросив якорь в стокгольмском порту, стал на две недели их постоянной квартирой.

Однажды под вечер, когда туристы отдыхали в каютах, по судовому радио объявили: «Представители Белоруссии просим зайти в музыкальный салон».

Помощник капитана провел нас к одному из столиков, за которым сидели седой в модном джемпере мужчина и скромно одетая женщина.

— Знакомьтесь, — сказал моряк, обращаясь к нам, — ваши земляки, муж и жена.

Мужчина, сидящий за столом, поднялся с кресла. Лицо его покрылось румянцем, а в глазах забегали радостные искорки.

— Уточню. Почти земляки, — сказал он по-русски. — Я Алесь Аола-Вало — художник. По национальности финн. Долгое время живу в Стокгольме. Но лучшие мои годы прошли в России, а точнее в Белоруссии, и я никогда не забуду этот чудесный край.

Мы внимательно слушали рассказ незнакомого человека, а по мере того, как он взволнованно говорил о своей необычной судьбе, к нашему столику подсаживались все новые и новые туристы.

— Родился в Финляндии, — рассказывал Аола-Вало. — Но с ней связывает, пожалуй, лишь одно — то, что я финн. Детство и юность прошли в Петербурге. Оттуда был призван в армию, когда началась первая мировая война. После войны попал в Белоруссию и прожил там много лет. До че-

го же это были хорошие годы! Я и сейчас, как говорят, сплю и во сне вижу Белоруссию, буйные леса, чистые озера, зеленые луга и поля, а главное — замечательный, гостеприимный, трудолюбивый белорусский народ.

Добрые люди помогли мне поступить в Витебское художественное училище. Успешно его окончил. Там же познакомился и подружился со многими белорусскими художниками, в том числе и с известным сейчас ваятелем Заиром Азгуром, которого считаю одним из самых талантливых советских скульпторов.

В Витебске, а затем в Минске выполнил много работ, иллюстрировал журналы и газеты, в частности, сотрудничал в «Звезде». У меня несколько сот рисунков, картин, этюдов, гравюр о Белоруссии. Я писал их с вдохновением молодости и, не смотря на чрезвычайные трудности, сохранил до сих пор.

У нашего собеседника отличная память. Он помнит старый Минск, помнит имена художников, он и сейчас внимательно следит по печати за развитием республики и ее культуры. А когда мы рассказали, каким красавцем стал сейчас наш Минск, какие заводы, учебные заведения, театры, проспекты, дворцы выросли в столице Белоруссии, что на «Татарских огородах», там, где жил художник, высаты современные жилые здания и замечательный Дворец спорта, наш новый знакомый так разволновался, что пришлось послать за стаканом воды.

— В Швеции я признан в художественных кругах, — продолжал художник. — Здесь было организовано не-

сколько моих выставок. Но ни радости, ни тепла от этого не чувствую. Мне уже 69 лет. Жизнь идет к закату, и на склоне ее особенно тяжело сознавать, что ты живешь не там, где мог бы быть счастлив.

В глазах у нашего собеседника — тоска, по щекам скатываются крупные слезы.

Он приходил к нам на теплоход еще два раза. Во второй — принес большой, тщательно упакованный пакет. В нем — две картины в дар Белоруссии. Одна — прекрасно выполненная на тонком японском шелке. Эти картины мы передали по назначению. Сейчас они экспонируются в Государственном художественном музее БССР.

В третий раз Аола-Вало пришел в день отхода «Марии Ульяновой» из Стокгольма. Было раннее промозглое утро. Он пришел за два часа до отплытия. Трап уже был поднят. Бесперывно моросил надоедливый холодный дождь. А он стоял на набережной в коротком пальто из синтетики и, уткнув лицо в поднятый воротник, терпеливо ждал минуты прощания. В руках у него были где-то раздобытые красные флажки с серпом и молотом, и он то и дело приветливо махал ими, глядя на нас.

Но вот теплоход отчалил и, набирая ход, начал выходить из гавани. Уже отстали приехавшие проводить нас работники посольства, уже скрылись причальные постройки. И только один человек продолжал идти вдоль пирса. Мы еще долго видели сквозь пелену дождя, как художник Аола-Вало махал и махал красными флажками.

М. ПАВЛЮЧЕНКОВ.
Стокгольм — Минск.

Репродукции с гравюр Аола-Вало.

больше выгоды для себя. В разговоре с Александром Бычкэйло я задал вопрос:

— Как приняли во второй раз в Пинске?

— Хорошо. Ничего не скажу, хорошо, — ответил Александр, потом, спохватившись, добавил: — Только вот я метил заполучить новую машину, а ее дали другому.

— У вас что, плохая?

— Да нет! Но новая, сами понимаете... Если бы можно было словечко замолвить...

— А с квартирой как?

— Также не могу жаловаться. Живу у жены, там, где и жил до отъезда в Аргентину. Только тоже не мешало бы новую. Тесновато в этой. Надо вот купить холодильник, там еще что-нибудь, и уже тесно.

И снова вопросительный взгляд: не поможет ли корреспондент?

Многие из реэмигрантов в Советском Союзе получили впервые возможность бесплатно приобрести специальную, окончили различные курсы и технические училища. Их дети учились наравне со всеми в школах, техникумах, институтах. Также за государственный счет. Больницы, детские сады и ясли, санатории, дома отдыха — все это тоже стало доступно людям, вернувшимся из-за границы.

Но вот в официальные органы власти поступили первые заявления: «Желаю возвратиться обратно в Аргентину». Объяснения самые разные: климат не подходит, кто-то из родственников, без которых невозможно прожить, остался там. Видимо, такие причины были действительно. Что-то (или кто-то) людей связывало с той страной, в которой они прожили десятки лет. И все-таки как легко и просто решали люди

эти сложные проблемы, как, не задумываясь, порывали связи с Родиной!

В том же Пинске с 1955 по 1967 год жила семья реэмигранта Николая Красовского. Красовский тоже работал шофером, у него была приличная квартира. На жизнь он не жаловался. Вместе с ним и женой в Белоруссию приехали и их дети. Сын Леонтий тоже избрал специальность водителя. Дочь Елена в Пинске вышла замуж. Здесь у нее родился сын. Через двенадцать лет Николай Львович и Мария Васильевна Красовские заявили, что не могут жить без старшей дочери Анны и уехали вслед за ней в Аргентину. Вместе с ними туда возвратилась и Елена. А что же ее звало за море? Ведь здесь была семья, был дом. Трудно ответить на этот вопрос, но Елена развелась с

мужем, забрала сына и уехала вместе с родителями. В Пинске остался только Леонтий с семьей — женой и дочкой.

Я зашел к ним, будучи в Пинске. На мой вопрос, почему они не уехали вместе со всеми, жена Леонтия сказала:

— Знаете, это я настояла. Муж согласился со мной. Так мы и остались. Я им говорила, если уж человек срывается с места и начинает бродить по свету, толку от этого не будет.

В этих простых словах много здравого смысла, и жизнь подтвердила правоту этой женщины.

Передо мной лежат фотоконии заявления Николая Красовского в Верховный Совет СССР и его автобиографии. Красовские просят снова разрешить им вернуться в Советский Союз. Написали

они сразу же по приезде в Аргентину, 2 октября 1967 года. Вот строки из этих документов: «В 1967 году по требованию старшей дочери, которая раньше нас уехала с мужем и детьми из Советского Союза, мы вторично очутились в Аргентине. И совершили роковую ошибку (подчеркнуто мною. — В. М.)».

В чем же роковая ошибка, объясняют следующие строки: «В настоящее время без работы». Здесь, видимо, и коренится причина, почему так быстро иссяк родник семейной любви и привязанности. Красовские снова просятся в СССР, потому что в Аргентине стало жить труднее. Там не потребуешь у городских властей квартиру и работу. Дочь Красовских Елена в начале этого года вернулась с сыном на Родину. Остальные ждут решения своей участи и проклинают тот день и час, когда решились на такой необдуманный шаг.

В Барановичи, Брест, Пинск и другие города Белоруссии, где жили реэмигранты, теперь идут просительные письма из Аргентины и других стран. Люди, уехавшие из СССР, готовы любой ценой заглазить свою вину перед Родиной, которую они так легко отвергли. Вот типичное заявление, присланное в Верховный Совет СССР:

«Прошу Верховный Совет СССР разрешить мне вернуться на мою родину на постоянное жительство, моя основная профессия слесарь. В связи с тем, что я совершил необдуманно мой приезд обратно в Аргентину, об этом я сожалел много и в данное время мое желание получить разрешение на право возвращения моего на мою горячо любимую Родину на постоян-

ное жительство в город Брест и работать на своей прежней работе... на благо моей Родины».

Автор этих строк Николай Ручай работал в Бресте на железной дороге. Жил, видимо, не хуже других. А вот почему оставил свою «горячо любимую Родину» — это не совсем понятно. Впрочем, будем откровенными, это понятно. В большинстве случаев реэмигранты возвращались обратно в надежде хорошо устроить свою жизнь в Аргентине. Философия сводилась к «житийской мудрости»: рыба ищет, где глубже, а человек, где лучше. Некоторым (не скажу, что всем, нет) и дела не было до того, что их «горячо любимая Родина» переживала какие-то трудности. Но люди, наши советские люди, не ища, где легче и лучше, преодолевали эти трудности. Краше становилась их жизнь. Вместе с ними, в одном строю были и остаются теперь реэмигранты, возвратившиеся после долгих мытарств на чужбине и нашедшие свое счастье на Родине. Таких огромное большинство, потому что уехали обратно считанные семьи.

Сейчас «возвращенцы» сожалеют о том, что совершили, стремятся во что бы то ни стало снова вернуться на Родину, потому что здесь можно спокойно жить и работать, не боясь, что завтра безнадежно опустит руки. Они прекрасно понимают, что выбрали не тот путь, и винить в этом не могут никого, кроме самих себя.

В. МАЦКЕВИЧ.

ПІЯНЕРЫ СЛАВЯНСКАЙ КУЛЬТУРЫ

Сталіца свабоднага свету, як называў палымяны Дзімітраў Маскаву, урачыста адзначыла Дні балгарскай культуры. Канцэрты, літаратурныя вечары і вялікая, кляпатліва і багата абсталёваная выстаўка прыцягнулі пільную ўвагу не толькі гасцінных маскішоў, але таксама многіх тысяч людзей, якія штодзённа наведваюць сталіцу нашай радзімы.

І як хораша, што гэтая ўрачыстасць супала з 1100-годдзем непаўторнай гістарычнай дзейнасці стваральніка славянскай пісьменнасці — Кірылы (827—869), названага за незвычайна глыбокія для свайго часу навуковыя і гістарычныя веды Філосафам. Разам са сваім аднадумцам і папечнікам братам Мяфодзіем (815—885) ён навечна ўвайшоў у гісторыю славянскай і сусветнай культуры як заснавальнік гуманістычнай, свабодалюбівай плыні ў тагачаснай літаратуры.

Браты пачалі са стварэння ў 862—863 гадах азбукі, так званай кірыліцы, якая вельмі хутка распаўсюдзілася на ўзбярэжжы славянскіх краёў. Між іншым, даўно адвергнута версія аб тым, быццам Кірыла і Мяфодзі — грэкі па паходжанню. Праўда, яны выхадцы з Салонікаў, але з таго сацыяльнага асяроддзя, дзе, паводле дастойных даверу навуковых крыніц, «размаўлялі чыста па-славянску».

Эпоха, у якую жылі і дзейнічалі «вялікія браты славянскага племя», была вельмі складаная. То быў час палітычнага засілення чужаземнай культуры і духавенства — нямецкага і візантыйскага — гэтага аванпосту феадальных заваўнікаў і дужацеляў славян. Але каб раз і назаўсёды вырвацца з-пад чужаземных уплываў, умацаваць і развіць свае краіны, ператварыўшы іх у незалежныя дзяржавы, славянам неабходна было мець сваю школу і царкву, сваю пісьменнасць і заснаваную на яе фундаменце духоўную культуру.

Сваю гістарычную місію, як мы ведаем, Кірыла і Мяфодзі бліскуча выканалі. Іх славянская азбука вельмі дакладна перадавала ўсе нюансы і адценні фанетычнай і граматычнай сістэмы мовы славян. Але дачасная смерць піянераў славянскай культуры спыніла іх дзейнасць у Марэзіі, куды яны пераехалі ў 862 годзе з Канстанцінопаля па запрашэнню князя Расціслава, які імкнуўся вызваліць свой край ад засілення нямецкага каталіцкага духавенства. Неўзабаве вучні Кірылы і Мяфодзі пераехалі ў Балгарыю. Тут яны прадоўжылі справу братаў. У Балгарыі ўзнікла на аснове кірылаўскай азбукі багатая славянская рукапісная кніжнасць і дасягае высокага развіцця самая старажытная з славянскіх літаратур — літаратура старабалгарская.

У старажытнай Русі пісьменнасць узнікла ўжо ў класавым грамадстве, калі рэшткі родавых адносін адыйшлі ў мінулае. Яшчэ ў 911 і 945 гадах дагаворы паміж рускімі князямі і Візантыйскай імперыяй пісаліся на славянскай мове. Неўзабаве ўзнікла багатая царкоўная і свецкая літаратура Кіеўскай Русі, класічным узорам якой з'яўляецца «Слова аб палку Ігаравым» (1185) — гэты бессмертны помнік сусветнай літаратуры.

Досыць інтэнсіўна пісьменнасць пачынае пранікаць у быт гарадскога мяшчанства і «служылага люду» пачынаючы з X стагоддзя. Вядомыя археалагічныя знаходкі прафесара А. Арціхоўскага ў Ноўгародзе, Віцебску, Смаленску і Пскове (граматы XI—XIV стагоддзяў, пісаныя на бярэсце) сведчаць аб тым, што ўжо ў тэрыторыі раннія часы пісьменнасць робіцца настолька неабходнаю на Русі. «Цэлы новы свет адкрыўся даследчыкам пры вывучэнні гэтых грамад, — адзначае акадэмік Е. Рыбакоў. — Гандлёвыя пагадненні, прыватныя лісты, паспешлівыя запіскі, расланыя з ганцом, справаздачы аб выкананні гаспадарчых работ, данясенні аб паходзе, запрашэнні на памінкі, загадкі, вершы і многае, многае іншае раскрываюць нам гэтыя выдатныя дакументы, якія зноў пацвярджаюць шырокае развіццё пісьменнасці сярод рускіх гараджан».

Як вядома, пісьменнасць на Беларусі ўзнікла пасля канчатковага распаду Кіеўскай Русі ў першай чвэрці XIII стагоддзя. Першая беларуская друкаваная кніга «Псалтыр» выдадзена Францыскам Скарынам у 1517 годзе ў Празе Чэшскай, у створанай ім тут друкарні. Геніяльнае пачынанне вялікага беларускага гуманіста і першадрукара хутка прынесла багаты плён. У Вільню перавозіцца з Прагі, прыблізна ў 1520 годзе, скарынінскія друкарні. Затым ствараюцца друкарні ў Нясвіжы (1562), Заблудаве (1567), а таксама новыя друкарні ў Вільні (1574 і 1596). У 1610 годзе пачынаюць дзейнічаць выдавецтвы Траецкага брацтва ў мястэчку Іўе. У 1616 годзе адкрываецца друкарня ў Магілёве, у 1630 — у Куцені, што каля Оршы, у 1635 — у Буйнічах ля Магілёва, у 1689 — у Супраслі. Існавалі таксама беларускія друкарні ў Заслаўлі, Слуцку, Капылі, Лоску, Навагрудку і іншых гарадах і мястэчках Беларусі.

Беларускі народ схілае галаву перад вялікімі братамі — геніяльнымі славянскімі гуманістамі і асветнікамі.

С. МАЙХРОВІЧ.

МУЗЕЙ СТАРАЖЫТНАЙ МЕДЫЦЫНЫ

У доме, дзе, паводле сцвярджэння гісторыкаў, вялікі медык сярэднявечнага Авіцэна ствараў пяцітомную энцыклапедыю ўрачэбнай навукі (горад Хіва Харэзмскай вобласці Узбекістана), адкрыты незвычайны музей. Малады хірург Атаназар Абдулаеў, захапіўшыся гісторыяй старажытнай медыцыны, падбраў для музея многа цікавых экспанатаў аб урачэбнай практыцы харэзмскіх медыкаў.

Урачы старажытнага Харэзма валодалі незвычайнымі для таго часу ведамі. Яны ўжывалі своеасаблівую вакцынацыю супраць воспы, шырока выкарыстоўвалі лекавыя травы,

апісалі многа сродкаў лячэння, якія захаваліся і цяпер у сучаснай медыцыне.

Адным з цікавейшых экспанатаў музея з'яўляецца чэрап жанчыны са слядамі палімернага з'яўлення трыпанцыі. Археологі, якія выявілі чэрап у час раскопак старажытнага Харэзма, адносяць яго да пачатку нашай эры.

Сабраныя ў музеі рукапісныя медыцынскія трактаты, старажытныя хірургічныя інструменты, медыцынскія сасуды мінулага маюць вялікую цікавасць не толькі для спецыялістаў-медыкаў, але і для ўсіх, хто цікавіцца гісторыяй культуры Харэзма.

Бадай няма такога паселішча ў Беларусі, дзе б не працавалі выпускнікі Мінскага медыцынскага інстытута. Пад кіраўніцтвам вопытных выкладчыкаў юнакі і дзяўчаты атрымліваюць тут добрую медыцынскую падрыхтоўку. НА ЗДЫМКУ: група студэнтаў Мінскага медінстытута. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ВЕЧНА ЖЫВОЕ

Нядаўна я пабывала на занятках секцыі філасофіі ў Беларускам політэхнічным інстытуце. Было прыемна пераканацца, што маладыя людзі з розных краін свету, з рознымі палітычнымі перакананнямі і веравызнаннем імкнуцца не толькі атрымаць савецкі дыплом інжынера, але зразумець і асэнсаваць ленынскія ідэі. У іх адчувалася шчырае імкненне глыбей вывучыць работы Ільіча, выказаць свае асабістыя адносіны да той ці іншай праблемы. Вось з гэтымі думкамі мне і хочацца пазнаёміць чытачоў газеты.

Пасланец Цэйлона Канрава Гаутхамадаса ў сваім выступленні сказаў:

«...З выключнай дакладнасцю марксізм-ленінізм прадказваў не толькі непазбежнасць замены капіталізму сацыялізмам, але і ўказаў умовы і назваў тыя сілы, якія зробіць пераварот у грамадскіх адносінах. У сучасную эпоху ўсё больш краін пераходзіць да сацыялізма, пралетарская ідэалогія бярэцца на ўзбраенне мільённымі масамі працоўных».

Студэнт з ДРВ Данг Чонг Фунг у сваім дакладзе «Роля народных мас у гісторыі» падкрэсліў:

— Ідэалагі эксплуатаатар-

скіх класаў усяляк імкнуцца прынізіць роллю народных мас у гісторыі. У супрацьлегласць гэтым рэакцыйным поглядам марксізм-ленінізм навукова даказаў, што галоўным творцай гісторыі, рухаючай сілай грамадскага развіцця з'яўляюцца народныя масы. Гісторыя чалавецтва, у прыватнасці гісторыя В'етнама, поўнасцю пацвярджае правільнасць вучэння марксізма-ленінізма аб рашаючай ролі народных мас.

— Вясной мінулага года партызаны атакавалі многія важныя пункты ў самым цені Сайгона. Заходні друк не мог схаваць свайго здзіўлення: як яны змаглі пранікнуць у Сайгон, у горад, які ахоўваюць дзесяткі тысяч амерыканскіх і сайгонскіх салдат? Хто хаваў партызан, хто іх карміў, падтрымліваў? Адказ адзін: народ. Толькі просты народ.

Арун Лал Карн з Непала, выкрываючы спробы буржуазных ідэолагаў паказаць зэтой лад як народны і дэмакратычны, сказаў:

— Меркаваць аб тым, якой з'яўляецца дэмакратыя — сапраўднай або ўяўнай, трэба не па тым, што напісана аб ёй, а па тым, як яна выглядае на справе: ка-

му належыць дзяржаўная ўлада і ў чых інтарэсах яна ажыццяўляецца, якімі свабодамі ці правамі можа карыстацца народ. На ўсе гэтыя пытанні мы знаходзім адказ у геніяльных працах Ул. І. Леніна. Буржуазная дэмакратыя не можа гарантаваць працоўным нават права на працу, без якога ўсе астатнія правы ператвараюцца ў пусты гук. Сацыялізм забяспечыў усім працоўным галоўную свабоду — свабоду ад эксплуатацыі, беспрацоўя і галечы, упэўненасць у будучыні сваіх дзяцей. Усё гэта з'яўляецца выражэннем сапраўднай дэмакратыі.

Слухаючы даклады зарубежных сяброў, я ўспомніла экзаменацыйны твор па рускай мове непальца Джа Ратнеша. «Калі я прыеду на радзіму, я раскажу свайму народу аб рабочых і сялянах, якія сталі гаспадарамі свайго зямлі, аб тым, якую сілу яны прадстаўляюць. Усё гэта я пакажу на прыкладзе Савецкага Саюза і скажу ім:

— Толькі пры сацыялізме ў нас ніхто не будзе бедным. Толькі пры сацыялізме ўсе змогуць мець аднолькавыя ўмовы для жыцця і працы».

С. ГУЛЬЯНЦ.

НА ВАРШАЎСКИМ КНИЖНЫМ КИРМАШЫ

У сталіцы Польскай Народнай Рэспублікі — горадзе Варшава — закрылася XIV Міжнародная кніжная выстаўка-кірмаш. У кніжных аглядах, якія працягваліся тыдзень, удзельнічалі 2500 буйнейшых выдавецкіх і кнігагандлёвых фірм трыццаці краін, а таксама выдавецтва ААН, ЮНЕСКО і Міжнароднага агенцтва па атамнай энергіі. Больш як 60 тысяч лепшых кніг свету, у тым ліку каля 3

тысяч савецкіх выданняў, экспанаваліся ў залах Варшаўскага палаца культуры і навукі.

Акрамя агульнай экспазіцыі Савецкага Саюза, асобнымі раздзеламі была паказана літаратура Украінскай, Беларускай і Латвійскай рэспублік, а таксама цэнтральных выдавецтваў — Палітвыдавецтва і «Коласа».

На стэндах савецкай кнігі віднае месца займалі навінкі грамадска-палітычнай літарату-

ры, кнігі цэнтральных і рэспубліканскіх выдавецтваў, прысвечаныя 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна і 25-годдзю разгрома фашызму ў Еўропе.

Беларуская літаратура была прадстаўлена амаль 100 назвамі кніг, выпушчаных за апошнія два гады.

Наведвальнікі выстаўкі прайвілі вялікую цікавасць да беларускай экспазіцыі.

ЗНАЁМСТВА З ТАЛЕНТАМ

Канстанцін Дзяменцэвіч Гелашвілі родам з Тбілісі. Нясмелым хлапчуком прынёс ён свае першыя работы грузінскаму скульптару Якабу Нікаладзе. Той адразу вызначыў здольнасці юнака і дапамог яму наступіць у мастацкае вучылішча.

Вайна абарвала вучобу. Канстанцін добраахвотнікам пайшоў на фронт. Быў ранены. Ляжаў у адным са шпіталаў Беларусі, а калі паздараваў, прыехаў у Мінск на аўтазавод, які тады будаваўся, і з ім надоўга звязаву сваё жыццё, свой лёс, свой талент.

Завод, яго вялікі калектыў, яго гераічныя справы сталі невычарпальнай крыніцай тэм для Канстанціна Дзяменцэвіча. Ён стварыў галерэю партрэтаў праслаўленых аўтазаводцаў, такіх, як Д. Барашкін, Н. Якубовіч і інш.

Асаблівае месца ў творчасці скульптара займае вобраз Уладзіміра Ільіча Леніна: Ленін-гімназіст, Ленін-сту-

дэнт (гэты твор названы «Крок у рэвалюцыю»), Ленін-правадыр. Ленінскія скульптуры К. Гелашвілі экспануюцца ў музеі Мінскага аўтазавода.

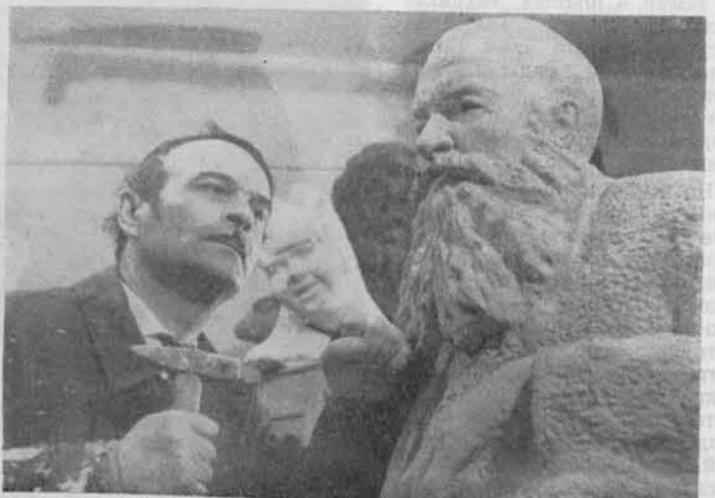
З іншых работ мастака хочацца адзначыць скульптурныя партрэты Рыхарда Зорге,

Мікалая Гастэлы, Юрыя Гарына, Германа Цітова.

НА ЗДЫМКУ: К. Гелашвілі працуе над партрэтам беларускага партызана Н. ПРАКОФ'ЕВА.

Я. САДОУСКИ.

Фота Ул. Кітаса.

PAGES FROM LENIN'S LIFE

(For the beginning see issues Nos. 10, 11, 15—18, 22).

The Party sent workers into the countryside, and tens of thousands of advanced workers, with those from Petrograd in the forefront, formed food-procurement detachments and, responding to the call of Lenin and the Party, went to the villages. In June 1918, Lenin signed a decree setting up Poor Peasants' Committees, which became the pillars of the Soviet state in its struggle against the kulaks, and in its efforts to keep the towns and the army supplied with bread. All this strengthened the Soviets in the countryside and helped to win over the middle peasants.

In July 1918, the Fifth Congress of Soviets adopted the first Constitution of the Russian Republic, which was a legislative record of the gains of the socialist revolution.

But the period of peace was not lasting. The foreign imperialists and the overthrown capitalists and landowners refused to accept the workers' and peasants' victory in Russia. They realized that a revolutionary fire had been kindled and that its flames could well spread to other countries. The capitalists of Britain, France and the USA did not want to lose the thousands of millions of roubles they had loaned to the Russian tsar, the landowners and the bourgeoisie. They had no wish to give up the vast profits they were deriving from the exploitation of Russia's wealth.

In the spring of 1918, American, British, French and Japanese imperialists began their war against the Soviet Republic in an effort to crush the new socialist state by force of arms. With the help of the foreign interventionists, the White Guards and other counter-revolutionaries started the civil war.

The Communist Party and the Soviet people rose in defence of their Republic. Lenin's call: «All for the Defeat of the Enemy» became the fighting motto of the working people. A council of Workers' and Peasants' Defence, headed by Lenin, was set up.

LEADING THE COUNTRY'S DEFENCE

It is hard to imagine the intensity with which Lenin worked in the years of the foreign armed intervention and the civil war. He was concerned with such questions as reinforcements for the Red Army, improving its battle strength, and supplying it with food, clothing and arms.

The army of the proletariat had to have its own commanders. At Lenin's suggestion, schools for commanders were set up and a system of military training worked out. Workers and revolutionary peasants formed the core of the commanding staff of the Red Army. The Communist Party and Lenin fostered and trained such outstanding commanders as M. V. Frunze, V. K. Blücher, M. N. Tukhachevsky, S. M. Budyonny, K. E. Voroshilov, G. I. Kotovsky, A. Y. Parkhomenko, V. I. Chapayev, N. A. Shchors and many other civil war heroes.

At the same time, Lenin worked to recruit as many as possible of the old military specialists for work in the Red Army, for he believed that their rich combat experience should be used. The young commanders learned their art of war from the old specialists. Military commissars, through whom the Party conducted its political work in the army, played a great part in educating the men.

Lenin looked into all the major problems of organizing the country's defences. From his office in the Kremlin, he sent out orders and instructions to every part of the country. In the dead of night he would rouse some executive from his bed by telephone to find out whether a certain unit had been dispatched to the front, whether it had been well supplied with food, arms and all other necessities. Denying himself rest and sleep, Lenin kept a watchful eye on the military operations, and did everything to secure victory. He had front-line commanders report to him about the state of affairs and the army's needs. Lenin called on the people to help the army in every possible way.

Despite the superior forces of the imperialists and the incredible hardships — the extreme shortage of food, arms and munitions — Lenin never wavered in his faith in the victory of the new system, and he carried this faith to the broad masses of the working people. Almost every day, sometimes several times a day, he addressed meetings of workers and Red Army men, congresses, and rallies at factories and plants.

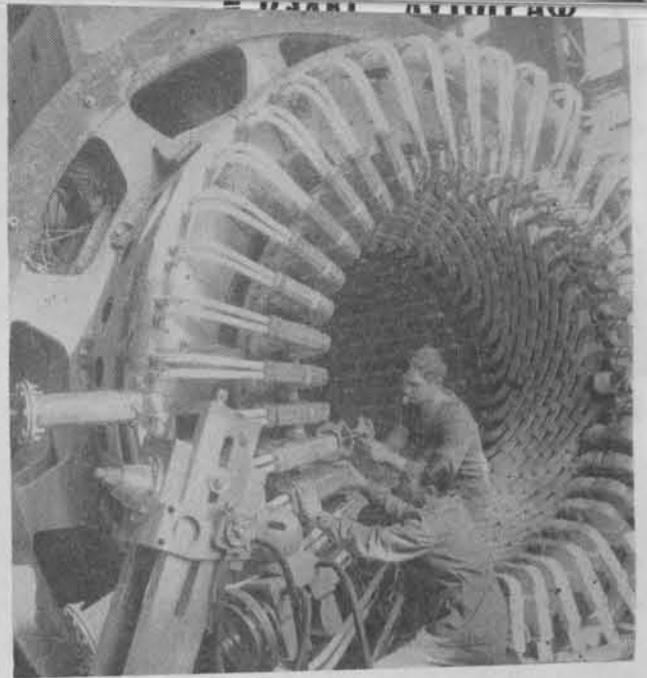
Every Communist, and the whole country, felt Lenin's firm hand, his iron will and clear revolutionary thinking. His fiery speeches and unquenchable confidence in the triumph of their just cause, put heart into the workers and peasants, united them and made them sure of victory.

Lenin also saw to it that the people gained in spiritual stature and had access to the sources of culture. In January 1918, he told the Third All-Russia Congress of Soviet that in the old days, under capitalism, all the benefits of technology and culture went to the rich, while the working people were hardly able to read or write. Soviet power placed at the people's disposal every technical, scientific and cultural achievement.

Lenin did not spare himself, and gave all his strength and energy to his work. His only recreation was a stroll around the Kremlin, or a trip with his wife and his younger sister to the suburbs of Moscow.

Meanwhile, the counter-revolutionaries in the country, spurred on and financed by the imperialists, were conspiring against the Soviet Government, and plotted to assassinate Lenin and his associates. On August 30th, 1918, Kaplan, a Socialist-Revolutionary, made a treacherous attempt on his life. She fired poisoned bullets point-blank from a revolver, gravely injuring him. The wounded Lenin was taken to his flat at the Kremlin and the doctors remained at his bedside day and night. Lenin's life was in mortal danger.

(To be continued)

На ленинградском заводе «Электрасіла» падоходзяць да канца работы над турбагенератарам-волатам магутнасцю ў адзін мільён кілават. Нідзе ў свеце няма такой машыны. Толькі стальная канструкцыя ротара без абмоткі важыць каля васьмідзесяці тон, скорасць вярчэння пры рабоце генератараў дасягне трох тысяч абаротаў у мінуту. «Мільённік» прызначаецца не для электрычных станцый. Яго рабочае месца на заводскім стэндзе, дзе будуць выпрабаввацца турбагенератары вялікай магутнасці — да мільёна кілават і вышэй. НА ЗДЫМКУ: устаноўка ізаляцыйных каробак у статар турбагенератара-волата.

На Пермскім папяровым камбінаце паспяхова асвойваецца папераробчая машына Б-21. Гэта першынец удмурцкага завода «Іжцяжпапмаш», разлічаны на выпуск 50 тысяч тон абойнай і абгортчнай паперы ў год. НА ЗДЫМКУ: з наката машыны Б-21 ідзе абгортчная папера, на вахце сушыльшчык Анатоль КАЗІНСКІ.

ЯШЧЭ АДНА ПРАДАЖНАЯ ДУША...

ШШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

У мінулым годзе з ЗША да нас у Мюнхен прыехаў новы супрацоўнік беларускага аддзела радыё.

Вонкавы выгляд гэтага чалавека незайдзены: сярэдняга росту, шатэн з рэшткамі расліннасці на галаве. Гадоў яму, як мне здалося, болей пяцідзесяці. Нос трошачкі павернуты ці то ў права, ці то ў лева бок. Гэты нос — асаблівы нос. Ягоная чырвань заўсёды нагадвае кубак Дыянсіса.

Манера хадзіць у яго своеасаблівая: левая нага ўсё як бы нешта падграбае, падварочвае пад сябе. Дык гэта і натуральна, у нашым капіталістычным свеце чалавек павінен да сябе грэбці і рукамі і нагамі. Пальцы яго ў параўнанні з тулавам здаюцца тонкімі і доўгімі. Калі ён гаворыць, працягвае растапыраныя пальцы наперад. Па руху яго рук можна меркаваць, што асоба гэтага вельмі нервовага.

Прыймаючы увагу вочы гэтага чалавека, якія увесь час бегаюць і так хутка, што нават цяжка зловіць іх на адной нерухомай кропцы. Яны спачатку аглядаюць вас вонкава, пасля стараюцца залезці к вам у душу, раскусьці вас.

У яго на лбе напісана, што ён вялікі падхалім. І гэты падхалімаж служыць яму для асабістай выгады перад вышэйшымі асобамі. Той, хто, на яго думку, стаіць ніжэй яго самога, не заслугоўвае з яго боку ніякай увагі.

Пры характарыстыцы іншых людзей ён прылічвае ім такія рысы, якія нічога агульнага з ім не маюць. Па яго апісанню вы не пазнаеце самага блізкага сябра — гэта адлюстраванне ў крывым люстэрку. Якраз такія людзі і патрэбны капіталістычнай прапагандзе: яны павінны сацыялістычную рэалінасць паказваць у негатывым люстэрку, а капіталістычную — у пазытывым.

Ён увесь час ухмыляецца, але яго ўхмылка халодная і ненатуральная. Гэта амерыканская грашовая ўхмылка, якую ён засвоіў, прайшоўшы дастаткова добрую школу паводзін. Ён нібы ходзіць па напятай струне і ўсё балца, каб не пахіснуцца ні ў той, ні ў другі бок.

Бываюць людзі, у якіх хоць на хвіліну прачынаецца сумленне, і тады чалавек пераглядае свае адносіны з народам і радзімай, а гэты са скуры вылузваецца, каб даказаць перавагу амерыканскага спосабу жыцця, а на ўсё сваё, роднае, дарагое плюе. Жывуць на Радзіме яго сёстры, бацькі, знаёмыя, тыя, хто быў дарагі яму ў маладосці, каму прысвячаў ён вершы. Усё забыта, усё затаптаў. А дзеля чаго? Дзеля якой мэты? Вось што значыць прадаць за срэбранікі Радзіму, народ, родных бацьку і маці. Божа ты мой, як гэта страшна!

Ён выцягвае маленькія недахоны, раздзьмухвае іх і аблівае брудам усё, што трапіла

яму на язык. Вось за гэта і атрымлівае павышэнне за павышэннем.

Ён усіх казакоў, гіцкіх, станкевічаў у майстэрстве хлусні проста за пояс заткнуў. Яшчэ грошкі і пераплоне свайго настаўніка Гельбса — гітлераўскага міністра прапаганды.

Калі тут быў дырэктарам беларускай радыёсенцы Гіцкі, дык ён меў асобную бясплатную вилу з асвятленнем, ацяпленнем і немкамі-служанкамі. З Венесуэлы прывезлі яго з усёй сям'ёй (сем чалавек) на першакласным самалёце бясплатна. На год яму плацілі 32 тысячы нямецкіх марак. Вось якія косткі падкідаюць капіталісты сабакам, каб тыя звонка і на ўсё горла брахалі.

Памятаю, былі ў Мюнхене Стась Станкевіч і Уладзік Гіцкі (ён жа Гуцько, Дудзіцкі). Аб тым, як п'янтывала гэта пара гнядых, расказвае жанка Гіцкага Вера, дарэчы, сама добрая птушка, якая ў часы вайны, спакусіўшыся на нямецкі шакалад, пакінула бацькоў і папыла з нямецкімі салдатамі ў Германію.

— Эх, чэрці, як п'юць! — расказвала яна сваёй суседцы. — Мой заўсёды п'яны, нават на працы. Стасік, той не кожны дзень п'е, але калі прыхопіцца, дык п'е запоем. Аднойчы яны ў нас на кватэры так надзёрліся, што Станкевіч зваліўся пад стол і так усю ноч праспаў.

Безумоўна, такія «лідэры» доўга не маглі трымацца на

адказных пасадах. Хоць Стасік ездзіў да папы ў Рым, палаваў яму туфлю, каб той адспаў грошай на «Бацькаўшчыне», але папа грошай не даў і газетка спыніла сваё існаванне. Дык папа мог паверыць Стасю, калі ад яго несла, як з бочкі? Праўда, бедны Стасік тры дні не пліў перад тым, як прыкласціся да папскай туфлі. Але за доўгія гады ён так праспіртаваўся, што гэта не дапамагло.

Цяпер Стасік жыве ў Злучаных Штатах Амерыкі і круціцца каля другой шпартгалі — «Беларуса». Пра яго можна сказаць тое, што і пра Рыбакова, былога рэдактара газеты «Россия». Той увесь час сам пісаў перадавіцы ў сваю газету. Нейкая кабета аднойчы запытала ў Рыбакова:

— Чаму ў вас, паважаны рэдактар, усё перадавіцы на адзін лад?

— Чаго тут дзвіцца, паважаная, — адказаў ёй Рыбакоў. — Хто ж гэта здолее кожны дзень пісаць перадавіцы? Я напісаў дзесьці штук. Праз дзесьці дзён яны зноў паўтараюцца.

Дык вось амаль такія ж самыя перадавіцы страчыў і Стась у «Бацькаўшчыне».

Кажуць, каб заняць высокую пасаду дырэктара радыёсенцыі, патрэбна прайсці адпаведную палітычную праверку ў Нью-Йорку. Тыя, хто з гэтай справай знаёмы, расказваюць, што на ўсіх беларусаў заведзена картатэка і

яна нават закардзіравана. Кожнаму там дадзена адпаведная характарыстыка.

Злосныя языкі мелюць, што самую непажаданую характарыстыку далі паэту Ул. Клішэвічу. Яго прозвішча стаіць пад рубрыкай «чырвоны», а пасля слова «чырвоны» маленькі пыталнік. Гэта значыць, што яшчэ дэталёва не ўстаноўлена, што ён на ўсе сто працэнтаў чырвоны, але Клішэвіч няхай зарубіць на сваім носе словы Дантэ, якія папярэднічалі ўваходу ў пекла: «Пакінь надзею назаўсёды».

Рыгор Казак хваліўся, што з Амерыкі прыеджаў у Мюнхен спецыяльна сам Антон Адамовіч і наклаў на вершы Клішэвіча вета. З таго часу ніколі ў «Бацькаўшчыне» яго вершы не друкаваліся. Гэта яму адпомсцілі за тое, што беластанца «Ніва» перадрукавала некалькі твораў Клішэвіча. І я гэтаму не дзіўлюся: у «вольным свеце» такія рэчы звычайныя.

Няхай чытач прабачыць, што я такі дрэнны апагядальнік, няма ў мяне прыгожай стройнай сістэмы. Што прыдзе ў галаву, дык я і запісваю на паперу. Адхіліўся я крыху ад свайго асноўнага героя. Аб ім я амаль усё сказаў, толькі не назваў яго прозвішча. А потым падумаў і вырашыў: няхай увесь свет ведае прадаўную істоту — Майсея Сяднёва.

Платон ЛІПСКІ.

Мюнхен.

„SOS“ ПАДАЮЦЬ ДЭЛЬФІНЫ

Адзначана нямала выпадкаў, калі тонучых купальчыкаў ці маракоў, якія пацярпелі караблекрушэнне, выратавалі з вады дэльфіны. А вясной гэтага года дэльфінам дапамаглі маракі.

...Марскі буксір «Калгуеў», які ішоў з Жданава ў Керч, трапіў у паласу суцэльнага лёду. Давялося выклікаць ледакол. Нечакана ў палонцы, якая ўтварылася ля судна, маракі ўбачылі акрываўленага дэльфіна. Ён настолькі знясілеў, што ледзь трымаўся на вадзе і ўсімі сваімі паводзінамі прасіў дапамогі ў людзей. Члены экіпажа савецкага судна неадкладна паднялі на борт пацярпеўшага дэльфіна і змясцілі яго ў басейн з брызенту, куды

паступала свежая марская вада.

Прайшло некалькі хвілін, і ля борта судна з'явіўся другі знясілены дэльфін. Жывёла сама падплыла да матроса, які спусціўся на лёд, і дала ўзяць сябе на рукі. Абодва дэльфіны былі моцна паранены і правялі працяглы час пад лёдам у пошуках палонкі. Больш трох гадзін прабывлі дэльфіны на борце «Калгуева». Іх раны былі прамыты і апрацаваны стрэптацыдам. А калі судна выйшла з лёду на чыстую ваду, маракі развіталіся са сваімі гасцамі. Дэльфіны некалькі разоў паказаліся над вадой, быццам развітваючыся з людзьмі, і зніклі ў марскіх прасторах.

У Лошыцкім парку пад Мінскам.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Л Я С Н Ы Я Ц У Д А - В О Л А Т Ы

Характэр ландшафтаў Брэстчыны — выдатныя лясныя волаты — дубы. Яны «відавочцы» многіх гістарычных падзей. Пад зялёным шатром дуба, што расце каля мястэчка Дзівін, некалі адпачываў вялікі рускі палкаводзец А. Сувораў. Гэта дрэва так і называюць «дуб Суворова». Больш за паўтара стагоддзя прайшло з часу герайчных падзей, а дуб расце, увасаб-

ляючы веліч, магутнасць і прыгажосць беларускіх пушчаў.

Высока ўзняў сваю магутную крону цар-дуб у Пажэжынскім лясніцтве Брэсцкага лясгаса. Вышыня гэтага гіганта 42 метры, дыяметр 1,7 метра, яму каля 600 год.

Г. МАРГАЙЛК.

АПАРАТ ДОКТАРА ІЛІЗАРАВА

З часу Гіпакрата да нашых дзён пераломы лчылі з дапамогай гіпсу і перавязак. Параўнаўча нядаўна ў горадзе Кургане быў адкрыты новы метад, які скарыстаў Валерый Брумель. 26-гадовы рэкардсмен свету, атрымаўшы цяжкую траўму нагі, паехаў у Курган. Паехаў, бо хацеў скааць зноў.

У сярэдзіне мінулага года ў Пермскім медыцынскім інстытуце адбылася абарона кандыдацкай дысертацыі. Аўтар яе — хірург з Кургана Гаўрыіл Ілізараў. Тэма дысертацыі: «Лячэнне пералому і пашкоджанняў буйных суставаў касцей з ужываннем спецыяльнага апарата, сканструяванага аўтарам». Вучоны савет інстытута аднагалосна рашыў: работа ўрача заслугоўвае таго, каб яму прысвоіць вучоную ступень доктара медыцынскіх навук.

Пра новы метад лячэння касцявых захворванняў Гаўрыіл Ілізараў думаў даўно. Першыя баязлівыя крокі, вопыты на мадэлях, потым на сабаках. І вось галоўны вывад: трэба стварыць ідэальныя ўмовы нерухомасці для зрошчвання касцей пры пераломе і іншых захворваннях канечнасцей. Ён сам сканструяваў апарат. Распрацаваў арыгінальны метад, які паскарае працэс зрошчвання.

Перш за ўсё Ілізараў назаўсёды адмовіўся ад гіпсавай павязкі і пастаяннага выцягвання — прычыны некаторых паталагічных змяненняў. Дзве пары спіц, дзве металічныя акружэнні або дугі, некалькі штыроў, ума-

цаваных вінтамі, куды лепш, чым гіпс, замацоўваюць зрошчваемыя косці. Цалкам выключаецца рух, што, у сваю чаргу, стварае спрыяльныя ўмовы для выздараўлення. У апарате Ілізарава сіла ціску дасягае дзюхсот сарака кілаграмаў, у той час як усе папярэднія былі разлічаны толькі да пяцідзесяці. Характэрна і другое, навіна курганскага хірурга дапамагае не толькі зрошчаць, але і падаўжаць канечнасці, ліквідаваць дэфармацыю суставаў, паскараць працэс загойвання.

Хірург расказвае гісторыю свайго вынаходства, успамінае пра шматлікія спробы стварыць падобны інструмент за мяжой.

— Мы ўжо выпрабавалі каля 700 варыянтаў лячэння захворвання касцей з дапамогай нашага апарата. І ўсе яны далі станоўчы вынік.

Больш за тысячу аперацый паспяхова правялі уральскі хірург і яго калегі. Хвораму Г. Крутаву пералом лчылі гіпсам; утварыўся ілжывы сустаў галёнка. Давялося звярнуцца да дапамогі апарата, які даў поўнае касцявое зрошчванне. Калі б урачы гэтага не зрабілі, лячэнне працягвалася б больш за год. З дзяцінства ў Раі Б. адна нага расла больш павольна, чым другая. Да моманту паўналецця яна была карацей нармальнай на восемнаццаць сантыметраў. Урачы лічылі — вылучыць нагу немагчыма. Курганскі чараўнік вярнуў дзяўчыне здароўе.

А вось яшчэ больш здзіўляючы

факт. Люда Сталёва, пачуўшы пра цудоўны апарат, прыехала ў Курган з Масквы. Адна нага ў яе была карацей за другую на 22 сантыметры. Цяпер дзяўчына заканчвае курс лячэння. Яна з радасцю паведаміла, што яе нага ўжо «падрасла» на дваццаць сантыметраў. Урачы спадзяюцца на поўны поспех.

Заслужаны ўрач РСФСР Гаўрыіл Ілізараў скончыў Крымскі медыцынскі інстытут чвэрць стагоддзя назад. Працаваў даўно ў аддаленых ад абласнога цэнтры раёнах, быць і тэрапеўтам, і акушорам, і гінеколагам. Ужо тады малады ўрач захапляўся пластычнай хірургіяй, потым агульнай і касцявой артапедыяй і траўматалогіяй. З 1950 года ён хірург і галоўны траўматолаг абласной бальніцы.

На ліку Ілізарава шмат аперацый. Ён вярнуў сотням людзей радасць і здароўе. Багатая яго пошта, у ёй пісьмы з розных куткоў краіны, пішучы з Італіі, Польшчы, Бельгіі, Францыі, Сірыі і многіх іншых дзяржаў.

Метад Ілізарава знайшоў дарогу ў многія клінікі Свядлоўска, Пярмі, Кургана і іншых гарадоў. Апаратам авалодала ўжо больш як сто спецыялістаў краіны.

— У гэтым месцы косць больш не зламаецца, — сказаў Ілізараў, калі Валерый Брумель пакідаў клініку.

А нядаўна рэкардсмен свету пачаў рэгулярныя трэнерынгі. І вось першая вестка: Валерый пераадолеў планку на вышыні 2 метры. Разам з ім парадаваўся поспеху і Гаўрыіл Ілізараў.

А. АУЛАЎ.

С Я М ' Я В У Ч О Н Ы Х

«Вучоным саветам» называюць у вёсцы Васільеўцы Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці сям'ю калгасніка Данілы Лапцёнка. Калі ў бацькоўскім доме з'яжджаюцца ўсе сыны калгасніка, тут сапраўды атрымліваецца нешта накшталт вучонага савета. Старэйшы сын — Мікалай — дацэнт Мінскага інстытута замежных моў, кандыдат гістарычных навук. Яго жонка — Ларыса — урач, кандыдат медыцынскіх навук. Не адсталі ад старэйшага брата і Сяргей з Васілём. Абодва яны кандыдаты філасофскіх навук.

Крыху іншым шляхам выбраў прыёмны сын Данілы Лапцёнка — Іван Цімаховіч. Ён палкоўнік Савецкай Арміі, кандыдат ваенных навук.

Даніла Лапцёнак і яго продкі раней былі батракамі ў памешчыка. У сваёй акрузе

яны славіліся тым, што па-майстэрску плялі лапці з кары ліпы. Таму і празвалі іх Лапцёнкамі. Затым мянушка перайшла ў прозвішча.

Даніла Лапцёнак амаль трыццаць гадоў быў нязменным кіраўніком сельскагаспадарчай арцелі. У гады Вялікай Айчыннай вайны ўся сям'я Лапцёнкаў — чатыры браты і тры сястры — змагаліся супраць гітлераўцаў у атрадзе народных месціцаў. Мікалай быў камісарам буйнога партызанскага злучэння, а яго брат, дзесяцігадовы Вася Лапцёнак, юным разведчыкам.

Цяпер у Беларусі з яе дзевяцімільённым насельніцтвам налічваецца больш як 17 000 навуковых работнікаў, гэта значыць кожны пяцісоты жыхар рэспублікі — вучоны.

В. ВОЛЬСКІ.

БЕЛАРУСКІЯ ЭКСЛІБРЫСЫ НА «ЭКСПО-70»

Сярод дзюхсот шасцідзесяці адабраных для экспазіцыі ў Савецкім павільёне на Сусветнай выстаўцы «ЭКСПО-70» кніжных знакаў упершыню будуць экспанавана дванаццаць работ беларускіх аўтараў. Гэта маленькія гравюры, створаныя мастакамі Е. і Н. Ціхановічамі і А. Кашкурэвічам.

Выстаўка экслібрысаў будзе размешчана на другім паверсе нашага павільёна. Цяпер з лепшых кніжных знакаў вырабляюцца вялікія, 50×50 сантыметраў дыяпазітывы. Вядомы савецкі збіральнік экслібрысаў Е. Мінаеў мяркуе выдаць спецыяльную кнігу-альбом «Савецкі экслібрыс у Японіі».

СПОРТ СПОРТ

РЭКОРДЫ ЁСІХ ВАРТАСЦЕЙ

У семнаццаты раз легкаатлеты Латвіі, Літвы, Эстоніі і Беларусі сустрэліся ў традыцыйных веснавых спаборніцтвах. З 38 відаў беларускія спартсмены перамаглі ў 15. З чатырох эстафет былі першымі ў трох. Ды і сам матч, нягледзячы на дрэннае надвор'е, прайшоў у цікавай напружанай спартыўнай барацьбе і прынес сусветны, усесаюзны і рэспубліканскія рэкорды.

Перамогшы ў новым для жанчын відзе лёгкай атлетыкі — эстафетным бегу 4×400 метраў з вынікам 3 минуты 43,2 секунды, спартсменкі Латвіі сталі сусветнымі рэкардсменкамі.

Па-за канкурэнцыяй на гэтых спаборніцтвах быў Р. Клім. Ён устанавіў новы усесаюзны рэкорд, які цяпер роўны 73 метрам 36 сантыметрам.

Як бы пераняўшы рэкордную эстафету ад свайго земляка, Н. Яроха штурхнула ядро на 14 метраў 53 сантыметры і стала рэкардсменкай краіны сярод дзяўчат. А перамагла ў гэтым відзе эстонка Х. Партс — 14 метраў 90 сантыметраў.

Зноў парадаваў нас высокім вынікам М. Ерш. Ён не толькі заняў першае месца ў штурханні ядра, але і ўстанавіў новы рэкорд Беларусі. На гэты раз снарад праляцеў 17 метраў 75 сантыметраў.

У агульнакамандным заліку месцы размеркаваліся наступным чынам: Беларусь, Латвія, Літва і Эстонія.

У Мінскім Палацы спорту адбыліся міжнародныя спаборніцтвы па спартыўнай гімнастыцы, у якіх прынялі ўдзел спартсмены Савецкага Саюза, ГДР, Румыніі і Фінляндыі. У складзе каманды СССР выступала і юная віцэбялькіца Тамара ЛАЗАКОВІЧ.

Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.